

KONKURENCES PADOME

Blaumaņa ielā 5a, Rīgā, LV-1011 ♦ Tālrunis 7282865 ♦ Fakss 7242141

L Ē M U M S Rīgā

Nr. 35

(Prot. Nr.13, 7.§)

2008. gada 26.martā

Par tirgus dalībnieku vienošanos

Lieta Nr.3177/07/06/46

Par SIA „Philip Morris Latvia” un SIA „Greis” noslēgto līgumu

Konkurences padome 18.12.2007. saņēma paziņojumu par vienošanos starp SIA „Philip Morris Latvia” un SIA „Greis” (turpmāk tekstā – Paziņojums). Izvērtējot Paziņojuma saturu, tika konstatēts, ka tas atbilst Ministru kabineta 16.12.2003. noteikumos Nr.699 „Kārtība, kādā Konkurences padome atļauj Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minētās vienošanās” (turpmāk tekstā – Noteikumi) noteiktajām prasībām.

SIA „Philip Morris Latvia” ir reģistrēta komercreģistrā ar reģ.Nr.40003482799. Juridiskā adrese: Antonijas iela 5, Rīga, LV – 1010.

SIA „Greis” ir reģistrēta komercreģistrā ar reģ.Nr.40003277353. Juridiskā adrese: Baznīcas iela 41/43 – 37, Rīga, LV – 1011.

Izvērtējot Paziņojumā ietvertu un Konkurences padomes rīcībā esošo informāciju, Konkurences padome

konstatēja:

1. Saskaņā ar Paziņojumā sniegto informāciju SIA „Philip Morris Latvia” ieceļ SIA „Greis” par SIA „Philip Morris Latvia” ar nodokli apliekamo tabakas izstrādājumu galveno izlatītāju Latvijas vietējā tirgū noteiktu Philip Morris International grupas ražoto tabakas izstrādājumu marķu pārdošanai un izplatīšanai.

2. SIA „Philip Morris Latvia” 100% kapitāla daļas pieder SA „Philip Morris International Management”. Savukārt SIA „Greis” 100% kapitāla daļas pieder fiziskai personai N.Kočujevskim. SIA „Greis” īsteno izšķirošo ietekmi ar 100% piederošajām kapitāla daļām pār SIA „Ogres būvplasta” un SIA „Elipse BLC”.

3. SIA „Philip Morris Latvia” galvenā nodarbošanās ir saistīta ar tabakas izstrādājumu ieviešanu Latvijā no citām ES valstīm, vairumtirdzniecību un tirgvedību

Latvijas teritorijā. SIA „Philip Morris Latvia” sniedz arī loģistikas centra pakalpojumus saviem meitas uzņēmumiem Lietuvā un Igaunijā.

SIA „Greis” atbilstoši to statūtiem galvenās nodarbošanās ir saistīta ar tabakas izstrādājumu vairumtirdzniecību, alkoholisko un citu dzērienu vairumtirdzniecību.

4. Par tirgus dalībnieku Konkurences likuma 1.panta 9.punkta izpratnē tiek uzskatīta „(...) jebkura persona (arī ārvalsts persona), kura veic vai gatavojas veikt saimniecisko darbību Latvijas teritorijā vai kuras darbība ietekmē vai var ietekmēt konkurenci Latvijas teritorijā”. Noteikumu 2.punkts nosaka, ka „Tirgus dalībnieki pirms vienošanās noslēgšanas vai spēkā stāšanās var iesniegt padomē paziņojumu, ja tie uzskata, ka attiecīgā vienošanās atbilst Konkurences likuma 11.panta otrās daļas nosacījumiem”. Tā kā minētā vienošanās atbilst Konkurences likuma 11.panta otrās daļas nosacījumiem, tad tirgus dalībniekiem bija pienākums iesniegt Paziņojumu Konkurences padomē.

5. Saskaņā ar Konkurences likuma 11.panta pirmā daļā noteikto, ir aizliegtas tādas vienošanās un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā. Vienošanās īstenošanas rezultātā SIA „Greis” tiks iecelts par SIA „Philip Morris Latvia” ievesto tabakas izstrādājumu galveno izplatītāju Latvijas teritorijā.

6. Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 5.punktu, konkrētās preces tirgus, kas tiek ietekmēts vienošanās sakarā, ir cigarešu izplatīšanas tirgus, kas ņemot vērā atšķirīgus izplatīšanas līmeņus var tikt definēts sīkāk. Tā kā SIA „Greis” ir vienīgais Philip Morris cigarešu izplatītājs Latvijas teritorijā, tad SIA „Philip Morris Latvia” darbība tiek vērtēta cigarešu izplatīšanas vairumtirdzniecības līmenī, piegādājot cigaretes SIA „Greis”, savukārt SIA „Greis” darbība tiek vērtēta cigarešu piegādes mazumtirgotājiem tirgū.

Ņemot vērā arī to, ka SIA „Philip Morris Latvia” un SIA „Greis” līgums attiecas uz izplatīšanu tikai Latvijas teritorijā, ģeogrāfiskais tirgus šajā gadījumā saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 3.punktu ir definējams kā Latvijas teritorija.

Pamatojoties uz Konkurences likuma 1.panta 4.punktu, lietā kā konkrētais tirgus tiek definēts cigarešu izplatīšanas tirgus Latvijas teritorijā, kas dalāms sīkāk ņemot vērā dažādus izplatīšanas līmeņus, kuros darbojas tirgus dalībnieki.

7. No Paziņojumā sniegtās informācijas, t.i., no AC Nielsen apkopotās informācijas par cigarešu realizācijas datiem, izriet, ka SIA „Philip Morris Latvia” tirgus daļa no realizēto cigarešu vienību apjoma 2005. gadā ir veidojusi [*] (>40%) un 2006.gadā [*] (<40%). Tajā pašā laikā Konkurences padome ir ieguvusi informāciju, ka SIA „Philip Morris Latvia” tirgus daļa rēķinot pēc apgrozījuma naudas izteiksmē 2005.gadā bija [*] (>40%), bet 2006.gadā [*] (>40%). Konkurences padome ir ieguvusi informāciju no VID Akcīzes preču pārvaldes, ka kopējais cigarešu realizācijas apjoms 2005.gadā Latvijas teritorijā bija 4 197 milj.gab., 2006.gadā – 4 753 milj.gab. No VID Akcīzes preču pārvaldes sniegtās informācijas izriet, ka SIA „Philip Morris Latvia” tirgus daļa, rēķinot pēc pārdoto cigarešu skaita, cigarešu realizācijas tirgū 2005.gadā bija [*] (>40%), realizējot [*] cigarešu, bet 2006.gadā tās tirgus daļa bija jau [*] (>40%). Ņemot vērā minēto, Konkurences padome ir konstatējusi atšķirību starp Paziņojumā sniegtajiem datiem par tirgus dalībnieku tirgus daļām un VID Akcīzes preču pārvaldes sniegto informāciju. Kā noskaidrots no VID Akcīzes preču pārvaldes amatpersonām, tad šī iestāde apkopo realizētos cigarešu apjomus un par pamatu aprēķiniem izmanto no katra tirgus dalībnieka konkrētajā tirgū iesniegtās atskaites par faktisko realizāciju. Līdz ar to Konkurences padome uzskata par pamatotu tirgus daļu aprēķinam par pamatu izmantot VID Akcīzes preču pārvaldes sniegtos datus.

Tajā pašā laikā Konkurences padome ir konstatējusi, ka nākamajam lielākajam tirgus dalībniekam SIA „Scandinavian Tobacco” tirgus daļa cigarešu realizācijas tirgū 2005.gadā

bija [*] (<40%), bet 2006.gadā tā bija samazinājusies un bija [*] (<30%), rēķinot pēc pārdoto cigarešu skaita.

Nemot vērā, ka SIA „Greis” ir vienīgais Philip Morris ražoto cigarešu izplatītājs Latvijas teritorijā, tad SIA „Greis” tirgus daļa var tikt pielīdzināta SIA „Philip Morris Latvia” tirgus daļai konkrētajā lietā definētajā tirgū.

Ievērojot teikto Konkurences padome secina, ka SIA „Philip Morris Latvia” saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 1.punktā noteikto atrodas dominējošā stāvoklī konkrētajā tirgū. Vienlaicīgi Konkurences padome ir secinājusi, ka SIA „Greis” faktiski ir Philip Morris ražoto cigarešu vienīgā izplatītāja Latvijas teritorijā, arī atrodas dominējošā stāvoklī konkrētajā tirgū.

Nemot vērā Paziņojuma iesniedzēju sniegto informāciju, SIA „Philip Morris Latvia” un SIA „Greis” izplatīšanas līgums satur noteikumu, ka SIA „Greis” ir uzskatāms par galveno izplatītāju, bet līgums nesatur noteikumu, kas uzliek par pienākumu SIA „Philip Morris Latvia” piegādāt cigaretes tikai SIA „Greis”. Tādējādi nav ierobežota SIA „Philip Morris Latvia” brīvība izvēlēties citus izplatītājus vai pašam pārdot cigaretes lielākiem mazumtirgotājiem pa tiešo. Vienlaikus Paziņojumā ir sniegta informācija, ka „tomēr ir maz ticams, ka SIA „Philip Morris Latvia” tuvākajā laikā izvēlēsies kādu citu produktu izplatīšanas formu Latvijā (...)”.

8. Konkurences padome, veicot lietas izvērtēšanu ir ieguvusi informāciju no vairākām mazumtirdzniecības komercsabiedrībām par SIA „Philip Morris Latvia” (SIA „Greis”) mazumtirdzniecībā realizēto cigarešu īpatsvaru katrā komercsabiedrībā.

Pēc iegūtās informācijas no mazumtirdzniecības komercsabiedrībām tiek konstatēts, ka vairākās mazumtirdzniecības vietās, kā SIA „ELVI Grupa”, SIA „RIMI Latvia”, AS „Preses Apvienība”, SIA „Latvija Statoil” cigarešu, ko izplata SIA „Greis”, realizācijas īpatsvars mazumtirdzniecības vietās 2006.gadā un 2007.gadā bija vairāk 50% no visu cigarešu realizācijas apjoma konkrētajās mazumtirdzniecības vietās.

(*)

Izvērtējot SIA „Greis” lielāko sadarbības partneru sniegto informāciju, Konkurences padome secina, ka SIA „Philip Morris Latvia” (SIA „Greis”) ietekme konkrētajā cigarešu izplatīšanas tirgū ir samērā būtiska. Taču konkrētajā tirgū bez SIA „Philip Morris Latvia” darbojas vēl viens salīdzinoši liels tirgus dalībnieks – SIA „Scandinavian Tobacco”.

Izvērtējot pastāvošo situāciju Latvijas mazumtirdzniecības vietās, Konkurences padome ir konstatējusi, ka Philip Morris cigarešu neesamība konkrētajos mazumtirdzniecības veikalos vai tirdzniecības vietās nav noteicošais faktors patērētāju loka veidošanai. To apstiprina fakts, ka, piem., Philip Morris ražoto cigarešu realizācija SIA „Maxima Latvija” mazumtirdzniecības veikalos 2007.gadā veido mazāk kā 5% no kopējā sabiedrības veikalos realizētā cigarešu apjoma. Līdz ar to Konkurences padomei ir pamats secināt, ka daļa patērētāju - potenciālo smēķētāju Philip Morris cigaretes var aizvietot ar citu cigarešu ražotāju ražotajām cigaretēm.

9. Konkurences padome ir konstatējusi, ka Latvijā Philip Morris ražoto cigarešu izplatīšana atšķiras no izplatīšanas prakses citur Eiropā un Baltijas valstīs. Latvijā Philip Morris cigaretes izplata tikai viens cigarešu izplatītājs – SIA „Greis” un, pamatojoties uz Paziņojumā sniegto informāciju, SIA „Greis” ir Philip Morris vienīgais cigarešu izplatītājs Latvijas teritorijā jau ilgāku laiku.

(*)

10. Pamatojoties uz Paziņojumā minēto, faktiski SIA „Greis” tiek uzskatīts par Philip Morris ražoto cigarešu ekskluzīvo izplatītāju, jo ir vienīgais Philip Morris cigarešu izplatītājs Latvijas teritorijā. Iepriekšējais sadarbības līgums starp SIA „Greis” un

SIA „Philip Morris Latvia” nesatur noteikumu par ekskluzivitāti, bet tas faktiski ir radījis ekskluzivitāti. Par minēto liecina Paziņojumā sniegtā informācija, ka SIA „Philip Morris Latvia” līdz šim neapsver iespēju par Philip Morris ražoto cigarešu izplatītāju Latvijas teritorijā izvēlēties kādu citu izplatītāju.

Pamatojoties uz Eiropas Komisijas 1972.gada 19.decembra Direktīvu Nr.72/464/EEK, cigaretēm kā akcīzes precēm tiek noteikta maksimālā mazumtirdzniecības cena, kas tiek ievērota pārdodot cigaretes mazumtirdzniecībā un to nosaka cigarešu ražotājs vai importētājs. Nosakot maksimālo mazumtirdzniecības cenu cigaretēm lielu daļu no šīs gala cenas veido tieši akcīzes nodoklis un pēdējo gadu laikā šis nodokļa apjoms pieaug. Vienlaikus Konkurences padome ir konstatējusi, ka SIA „Greis” kā cigarešu izplatītāja komercsabiedrība, nevar ietekmēt maksimālo mazumtirdzniecības cenu cigaretēm. Līdz ar to minētā vienošanās rezultātā cigarešu gala cenas veidošanās gala patērētājiem netiek ietekmēta.

Eiropas Komisijas paziņojuma pamatnostādņēs vertikālo ierobežojumu jomā (2000/C291/01) noteikts, ka ekskluzīva izplatīšana neliedz precēm nonākt pie galapatērētāja. Vienlaicīgi Konkurences padome konstatē, ka ekskluzīvās izplatīšanas vairumtirdzniecībā rezultātā ir iespējams samazināt produkcijas izplatīšanas izmaksas, uzlabot loģistikas izdevumus, kā arī veikt efektīvus preču virzīšanas pasākumus, t.i., mārketinga pasākumus.

11. Konkurences padome ir konstatējusi, ka SIA „Greis” nodarbojas ar Philip Morris cigarešu izplatīšanu Latvijas teritorijā daudzus gadus un kā izriet no 06.02.2008. Konkurences padomes un SIA „Greis” sarunu protokola, tad sadarbība starp SIA „Greis” un SIA „Philip Morris Latvia” ilgst jau aptuveni no 1998.gada. Konkurences padomes rīcībā esošā informācija liecina par to, ka citu ražotāju cigaretes Latvijas teritorijā tiek izplatītas izmantojot līdzīgu vai gandrīz vienādu izplatīšanas veidu.

Tāpat konstatējams, ka vērtētais SIA „Philip Morris Latvia” un SIA „Greis” izplatīšanas līgums nesatur pilnīgu aizliegumu SIA „Philip Morris Latvia” piegādāt cigaretes citiem izplatītājiem vai mazumtirgotājiem pa tiešo un neizslēdz SIA „Philip Morris Latvia” iespēju izvēlēties citu izplatītāju vai izplatīt tieši. Lietas izpētes gaitā iegūtā informācija par situāciju citās valstīs ļauj izdarīt pieņēmumu, ka arī Latvijas mazumtirdzniecības komercsabiedrības varētu būt ieinteresētas slēgt līgumus ar Philip Morris par tiešām cigarešu piegādēm no ražotāja.

Saskaņā ar Eiropas Kopienas tiesas iedibināto principu uzņēmumam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, neatkarīgi no tā, kā šis dominējošais stāvoklis ir izveidojies, ir īpaša atbildība par to, lai ar savu darbību, t.sk., cenu politiku, šis uzņēmums neierobežotu konkurenci tirgū un nekaitētu patērētājam, kas, iespējams, varētu izpausties kā nepamatots atteikums sadarbībai ar potenciāliem klientiem.

Konkurences padome secina, ka minētā vienošanās atbilst Konkurences likuma 11.panta otrās daļas 1. un 2. punktā noteiktajiem nosacījumiem. Ņemot vērā minēto, Konkurences padome konstatē, ka minētā vienošanās neuzliek attiecīgajiem tirgus dalībniekiem ierobežojumus, kuri nav nepieciešami Paziņojumā iekļauto mērķu sasniegšanai, kā arī nav konstatējams, ka šī vienošanās varētu likvidēt konkurenci ievērojamā konkrētā tirgus daļā.

Līdz ar to Konkurences padome uzskata par pamatotu atļaut minēto vienošanos starp SIA „Greis” un SIA „Philip Morris Latvia” uz laika periodu – 5 gadi, sākot no dienas, kad vienošanās ir stājusies spēkā, t.i., no šī lēmuma pieņemšanas dienas - 26.03.2008.

Nemot vērā iepriekš minēto, un pamatojoties uz Konkurences likuma 8. panta pirmās daļas 6.punktu, 11.panta otro daļu, kā arī pamatojoties uz Ministru kabineta 16.12.2003. Noteikumiem Nr.699 „Kārtība, kādā Konkurences padome atļauj Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minētās vienošanās” 16., 17. punktu, Konkurences padome

nolēma:

atļaut vienošanos par Paziņojumā norādītajiem līguma nosacījumiem starp SIA „Greis” un SIA „Philip Morris Latvia” uz laiku līdz 26.03.2013.

Konkurences padomes lēmumu saskaņā ar Konkurences likuma 8. panta otro daļu var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā viena mēneša laikā no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja v.i.

T.Jefremova